

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ДИСКУРС

Медведь Яна Сергіївна,

аспірантка,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

e-mail: yanina.medved@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0077-380X

Анотація. Досліджено питання природи спроможності до конкуренції національних економік і макро-економічних суб'єктів, яким чином здійснюються вимірювання конкурентоспроможності різних учасників діяльності та які сучасні методи дозволяють оцінити спроможність до конкуренції між різними одиницями діяльності в геоелектронічній діяльності.

Розглянуто феномен конкурентоспроможності, яким чином вона формується на різних рівнях фінансово-економічної діяльності, як відбулася зміна способів дослідження наукових аспектів здатності до конкуренції від появи перших економічних робіт до сучасних систем оцінювання від провідних наукових і фінансових інститутів.

Дослідження сучасних методик оцінювання конкурентоспроможності стосувалося трьох найбільш впливових світових агенцій та інститутів — Світовий економічний форум, Світовий банк і Міжнародний інститут розвитку менеджменту. Кожна із зазначених інституцій вивчає національні економіки за власними розробленими критеріями, до складу яких входять як неелектронічні фактори (політичний вплив, соціальні проблеми, стан законодавства), так і фінансово-економічні параметри (показники боргу, стан форфейтингових і кредитних послуг, вплив діяльності держави).

Вивчення та аналіз сучасних методик оцінювання конкурентоспроможності від міжнародних агенцій дозволяє враховувати всі фактори економічної діяльності конкретної держави, брати до уваги всі аспекти ефективної діяльності країни з усіма перевагами і недоліками, що призводять до певної оцінки в рейтингу конкурентоспроможності між державами.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, методики оцінювання, оцінка конкурентоспроможності, національна конкурентоспроможність, оцінювання конкурентоспроможності країни.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 0; бібл.: 9.

MODERN METHODS OF COMPETITIVENESS ASSESSMENT: THEORETICAL DISCOURSE

Medved Yana,

Ph. D. student,

National University of Kyiv-Mohyla Academy

e-mail: yanina.medved@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0077-380X

Abstract. The article examines the nature of the competitiveness of national economies and macroeconomic entities, how the competitiveness of different actors is measured and what modern methods allow to assess the competitiveness between different units of activity in geoeconomic activities.

The article considers the phenomenon of competitiveness, how it is formed at different levels of financial and economic activity, how there has been a change in research methods of competitiveness from the first economic works to modern evaluation systems from leading scientific and financial institutions.

The study of modern methods of assessing competitiveness concerned the three most influential world agencies and institutions such as the World Economic Forum, the World Bank and the International Institute for Management Development. Each of these institutions studies national economies according to its own developed criteria, which include both non-economic factors (political influence, social problems, the state of legislation) and financial and economic parameters (debt indicators, the state of forfeiting and credit services, the impact of government).

The study and analysis of modern methods of competitiveness assessment by international agencies allows to take into account all factors of economic activity of a country, to take into account all aspects of effective performance of the country with all the advantages and disadvantages leading to a certain assessment.

In general, the following results were obtained in the course of the research: the essence of the concept of «competitiveness», its main characteristics and features of formation in different conditions of economic activity are investigated; modern methods of competition assessment by international institutions and agencies

are analyzed; systematized the main advantages and disadvantages of methodological tools for assessing competitiveness; the ways of elimination of key shortcomings, and also planning of effective activity of the country for increase of the rating are proved; accentuation of proposals on the use of positive and promising ideas to improve the rating of the Ukrainian economy at the global level.

Keywords: competitiveness, assessment of competitiveness, modern methods of competitiveness, national competitiveness, methodological implementation of interstate competitiveness.

JEL Classification F53, F55

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 0; bibl.: 9.

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДИКИ ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС

Медведь Яна Сергеевна,

аспирантка,

Национальный университет «Киево-Могилянская академия»

e-mail: yanina.medved@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0077-380X

Аннотация. Исследован вопрос природы способности к конкуренции национальных экономик и макроэкономических субъектов, каким образом осуществляются измерения конкурентоспособности разных видов деятельности и какие современные методы позволяют оценить способность к конкуренции между различными единицами деятельности в геоэкономической деятельности.

Рассмотрен феномен конкурентоспособности, каким образом она формируется на разных уровнях финансово-экономической деятельности, как произошло изменение способов исследования научных аспектов способности к конкуренции от появления первых экономических работ до современных систем оценки от ведущих научных и финансовых институтов.

Исследования современных методик конкурентоспособности касалось трех наиболее влиятельных мировых агентств и институтов — Всемирный экономический форум, Всемирный банк и Международный институт развития менеджмента. Каждый из указанных институтов изучает национальные экономики по собственным разработанным критериям, в состав которых входят как неэкономические факторы (политическое влияние, социальные проблемы, состояние законодательства), так и финансово-экономические параметры (показатели долга, состояние форфейтинговых и кредитных услуг, влияние деятельности государства).

Изучение и анализ современных методик конкурентоспособности от международных агентств позволяет учитывать все факторы экономической деятельности конкретного государства, принимать во внимание все аспекты эффективной деятельности страны со всеми преимуществами и недостатками, которые приводят к определенной оценке в рейтинге конкурентоспособности между государствами.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, методики оценки, оценка конкурентоспособности, национальная конкурентоспособность, осуществления оценок конкурентоспособности стран.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 0; библи.: 9.

Вступ. Феномен конкурентоспроможності постав одним із ключових питань економічних студій. Протягом декількох десятиріч основна діяльність держав і фінансових інститутів була спрямована на ефективне накопичення капіталу, перерозподілу ринків збуту і діяльності, усунення конкурентів без формування загальноприйнятих правил функціонування різних суб'єктів фінансової діяльності.

Поява поняття «бути здатним до конкуренції», або «конкурентоспроможність», сформувала чіткі параметри діяльності для багатьох різнорівневих гравців економічної царини. Після чого ідея максимально коректної і чіткої оцінки здатності до конкуренції стала основою для досліджень фінансового, а потім — і наукового вимірів.

Формування перших методик оцінювання конкурентоспроможності стосувалися винятково базових факторів діяльності, що призводило до появи не тільки неправильно сформованих висновків. Такі первинні моделі також не враховували особливі, специфічні аспекти конкурентної діяльності між регіонами, державами, підприємствами і споживачами, починаючи від економічних особливостей країн, експорту, фінансово-банківської діяльності, кредитної спроможності, умов ведення бізнес-активності, прозорості законодавства з питання регулювання оподаткування і ліцензування тощо.

Починаючи з другої третини XX сторіччя, поява рейтингових агенцій і компаній почала допомагати формувати чіткі критерії та параметри, за якими

можна враховувати спроможності до конкуренції різних суб'єктів такої діяльності. Поступове розширення параметрів уже наприкінці минулого сторіччя сформували сучасні методики, які брали до уваги вже комплексну оцінку, що допомагає максимально достеменно оцінити конкурентоспроможність країн та регіонів.

Ми пропонуємо розглянути найбільш оптимальні методики оцінювання конкурентоспроможності від різних агенцій та організацій, яким чином здійснюються сучасні процеси оцінки спроможності держав до конкуренції, які параметри формують рейтинги і що не враховується при здійсненні таких оцінок.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Дослідження питання методик оцінки конкурентоспроможності є одним із передових питань у галузі економічної науки. Формування основних досліджуваних аспектів діяльності у сфері конкуренції та спроможності до такої можна знайти в роботах таких науковців, як Ф. Езіла-Хррісон, П. Кругман, М. Портер, Е. Райтнер, Л. Сайяна, Дж. Фаренберг та інших.

Досліджуючи різні аспекти конкурентоспроможності, основні принципи її формування, а також передумови і наслідки для такої діяльності, наукові дослідження сформуливали основні критерії для створення передових методик оцінки спроможності до конкуренції різних рівнів об'єктів і суб'єктів економічної діяльності.

Виходячи з ключових критеріїв формування конкурентоспроможності, тема цього дослідження стосується саме сучасних методик спроможності до конкуренції держав і регіонів, вивчення локальних і периферійних особливостей економік, у яких формується певна здатність до отримання переваги над іншими суб'єктами фінансово-економічної діяльності, що передбачає формування конкуренції.

Саме тому основними завданнями для цього дослідження є:

- а) зрозуміти феномен конкурентоспроможності, що її формує, і які суб'єкт-об'єктні особливості притаманні для неї;
- б) вивчення поняття «методика оцінки конкурентоспроможності», дослідження історії розвитку методик та її правил;
- в) формування сучасних методик, її критеріїв та умов реалізації;
- г) які агенції, компанії чи інститути проводять подібні дослідження конкурентоспроможності, на що вони опираються і як отримують відповідні результати;
- г) які наукові особливості та методи використано для отримання відповідних результатів;
- д) оцінити переваги і недоліки кожного з обраної методик оцінювання конкурентоспроможності, а також яким чином можна поліпшити вже наявні.

Метою статті є дослідження сучасних методик оцінювання конкурентоспроможності.

Результати дослідження. Розвиток конкуренції як важливого елементу у глобальній і національній економіці дозволяє справедливо оцінити спроможність до неї об'єктів і суб'єктів діяльності на різних рівнях — від локального до світового. Наявність переваг і кращих умов для перевершення конкурентів формує особливе середовище, яке щоразу вимагає нових методик оцінки. Виходячи з постійного процесу взаємодії між суб'єктами і об'єктами діяльності, фінансисти та економісти говорять про феномен конкурентоспроможності.

Прийнято вважати, що конкурентоспроможністю слід називати здатність якогось об'єкта або суб'єкта переважати конкурентів у певних умовах [8]. Відповідно, усі учасники цієї діяльності намагаються здобути перевагу над конкурентами, враховуючи чітко визначені рамки чи царину діяльності [1].

Об'єктами, які мають ознаки конкурентоспроможності, варто визначити такі чотири види: товар, підприємство (як виробники певних товарів), галузь (як певне об'єднання підприємств, що надають товари та/або послуги) і зона діяльності (адміністративно-територіальні одиниці, країни, союзи, організації тощо).

Суб'єктів, які оцінюють відповідну конкурентоспроможність певних об'єктів, є також чотири: споживачі, виробники, інвестори і держава. Кожен зі суб'єктів здійснює свою оцінку діяльності: споживач намагається оцінити якість задоволених потреб і рівень їхнього задоволення; виробник прагне оцінювати конкурентоспроможність через прибуток та умови його отримання; інвестор здійснює загальну оцінку ризиків і рентабельності, що можуть вплинути на його прибутки через вкладені інвестиції. Держава намагається оцінювати конкурентоспроможність за сумою факторів, звертаючи увагу й на затребуваність і соціальну значущість товарів і послуг, яку надають конкуренти [3].

Це дозволяє підкреслити особливу увагу на факт здійснення самої оцінки досліджуваного феномену. Саме розроблення нових методик конкурентоспроможності дозволяє максимально коректно та уважно здійснювати оцінку якості здатності до конкуренції в певному регіоні, галузі чи підприємстві. Останні наукові розробки виміру конкурентоспроможності слід спостерігати на регіональному і галузевому рівнях. Суб'єкти і об'єкти діяльності конкурентного характеру проходять певну комплексну перевірку та верифікацію своїх можливостей.

Перші проведені оцінювання конкуренції слід шукати у витках політичної економії в англійського економіста Адама Сміта, спроби оцінок якого полягали у вивченні причин достатку та бідності в різних частинах планети. Пізніше концепція «вивчення бідності та багатств» переросла в систему оцінок ризиків, витрат і факторів впливу на загальну діяльність держав і навіть регіонів.

Сучасні методики оцінювання конкурентоспроможності особливо яскраво виділяються у вивченні національних економік і галузей виробництва. Міжнародні організації та компанії беруть за основу свої детальні програми, що розкривають перспективність розвитку, інвестиційну складову, фактор політичної стабільності та оцінку фінансових ризиків [3].

За останні більш як тридцять років такі провідні світові організації, як Всесвітній економічний форум, Світовий банк, Міжнародний інститут розвитку менеджменту, Організація економічної співпраці та розвитку й інші, розробили власні методики оцінювання стану конкурентоспроможності на глобальному і національному рівнях. Кожна з організацій досліджує особливості конкуренції та конкурентоспроможності через власний полісемантичний алгоритм [4]. Якщо говорити про основні завдання, які ставляться перед кожною організацією, що здійснює заміри за критеріями конкурентоспроможності, то вони формуються на основі таких трьох постулатів:

1. Показник ефективного використання засобів шляхом порівняння витрат і цін.
2. Аналіз здійснених конкурентних переваг за даними про зовнішньоторговельну діяльність певного регіону (країни, союзів тощо).
3. Складання рейтингів конкурентоспроможності країн, які є середніми значеннями від сукупності тих факторів, що впливають на ефективність функціонування національної економіки в загальному вимірі (рейтинги Світового економічного форуму, компаній Fitch, Moody's, S&P тощо) [4].

Розглянемо найбільш відомі методи оцінки конкурентоспроможності від провідних світових організацій і компаній.

Одним із найбільш відомих досліджень у цьому питанні є оцінка конкурентоспроможності країн на підставі глобального індексу конкурентоспроможності (the Global Competitiveness Index — GCI), що розраховується як спільний зведений індекс на підставі субіндексів експертами Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum, WEF).

Результати оцінки щорічно анонсуються у звіті цієї організації («The Global Competitiveness Report»). У підсумковому індексі обов'язково враховуються проміжні індекси, розраховані на основі різних мікро- та макроекономічних показників, що здійснюють найбільший вплив на конкурентоспроможність країн. Рейтинг з цього звіту може служити достатнім аргументом для інвесторів, а також якісним інструментом для економістів, політиків і великих підприємців для аналізу стану економіки країн при їхньому порівнянні [6].

Всесвітній економічний форум проводить дослідження спільно з мережею партнерських організацій. Звіт для кожної з економік, які потрапляють під комплексне дослідження, також містить детальні та

ретельні дані з конкретної країни та основні параметри національної економіки, загальні оцінки позиції в рейтингу, огляд конкурентних переваг і слабких сторін конкурентоспроможності країн, визначення пріоритетних областей, а також статистичний розділ із таблицями рейтингів за різними індикаторами. Дослідники постійно вдосконалюють методологію розрахунку індексу для вимірювання рівня конкурентоспроможності країн.

На теперішній час рейтинг світової конкурентоспроможності країн формується на основі глобальної конкурентоспроможності та індекси конкурентоспроможності бізнесу, які дозволяють виміряти мікроекономічні і макроекономічні параметри національної конкурентоспроможності.

Методика оцінки глобального індексу конкурентоспроможності базується на агрегуванні ряду цілої групи показників. Тут ураховуються спотворення у структурі економіки, переміщення робочої сили, якість освіти населення, рівень системи охорони здоров'я тощо. Індекс глобальної конкурентоспроможності розраховується з урахуванням 114 показників, які об'єднані у 12 блоків, що є основними факторами конкурентоспроможності країн. З них 34 показники розраховуються на підставі офіційних статистичних даних (дефіцит бюджету, державний борг, тривалість життя тощо). Інші показники оцінюються на підставі анкетування великого числа керівників середніх і великих організацій у кожній із досліджуваних країн [6].

Методика оцінювання Світовим банком, у порівнянні з індексом глобальної конкурентоспроможності, звертає увагу на особливості діяльності національних економік. Рейтинг конкурентоспроможності країн, який складає Світовий банк, включає вісім факторів національної конкурентоспроможності:

- політичний ризик;
- економічні перспективи;
- зовнішня заборгованість;
- борг у зв'язку з дефолтом або реструктуризацією боргу;
- кредитний рейтинг (рейтинг платоспроможності через кредитні борги);
- наявність банківських ресурсів;
- наявність короткострокових фінансових ресурсів;
- наявність форфейтингових послуг.

Кожен із факторів оцінки конкурентоспроможності від Світового банку має чіткий критерій його визначення в цифровому еквіваленті. Політичний ризик, на думку аналітиків установи, пов'язаний із наявністю можливостей неплатежів щодо поставок продукції чи надання послуг, невиклат за позиками, фінансовими зобов'язаннями, дивідендами, а також неможливістю повернення вкладених капіталів у регіон їхнього походження.

Економічні перспективи оцінюються у прогнозах на поточний і наступний календарний рік. Оцінка

зовнішньої заборгованості визначається загальною оцінкою у співвідношенні сумарного боргу країни до ВВП, балансу між боргом до суми експорту, сальдо платіжного балансу країни за поточними операціями до ВВП [9].

Ключовим критерієм щодо оцінки в питанні можливого дефолту чи реструктуризації боргу є виконання чи невиконання фінансових зобов'язань або перенесення терміну виплати щодо всієї заборгованості. Причому максимальний бал отримують ті країни, у яких не було чи не передбачається поточних платежів, а найнижчий бал отримають ті держави, у яких є невиконання фінансових зобов'язань або перенесений термін виплат. Оцінка Світового банку за кредитним рейтингом здійснюється за рахунок виведення середнього значення за даними від провідних агенцій Fitch, Moody's Standard and Poor's. Визначення наявності банківських ресурсів здійснюється за допомогою співвідношення між приватними, довгостроковими і негарантованими позиками до ВВП. Фактор присутності короткострокових фінансових ресурсів визначається через оцінку можливості отримання певних ресурсів на ринку капіталу без додаткових витрат. Якщо таку опцію доволі складно втілити, тоді Світовий банк присвоює найнижчий рейтинг і навпаки [9].

Останнім фактором конкурентоспроможності від Світового банку є доступ до форфейтингових послуг. Критерій оцінки передбачає таку умову: якщо ризики при реалізації таких послуг — від факторів тиску на фінансову, економічну чи залучену до політичної діяльності осіб, які мають характеристики PER, — тоді виставляється негативна оцінка. За мінімальних ознак вищевказаних факторів — задовільна чи позитивна [2]. Зазначимо, що PER (Politically exposed person (політично значуща персона) — це фізична особа, яка має впливову громадську роль як усередині своєї країни, так і на міжнародному рівні. У законодавстві певних країн особи в категорії PER розглядаються як такі, що мають підвищений ризик потенційної участі в хабарництві та корупції в силу свого становища і впливу, яке вони можуть надавати.

Не варто забувати і про методику оцінки конкурентоспроможності від Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD). Цей рейтинг є відображенням того, як державі та її підприємствам вдається об'єднати досягнення для збільшення сукупного добробуту громадян й ефективнішого функціонування економіки. Конкурентоспроможність економіки, на думку фахівців Інституту, — це досить обширне поняття, що включає величезний пласт факторів. Її не можна описати тільки за допомогою виявлення обсягу ВВП або продуктивності. Міжнародний інститут розвитку менеджменту щорічно випускає звіти з рейтингів, у яких є важливі та ключові гравці світового ринку. Ці держави були обрані до рейтингу на підставі аналізу внесків і впливів на світову економіку.

В останньому звіті організації за 2019 рік представлені 63 країни [7].

Фахівці цієї організації стверджують, що рейтинг є відмінним орієнтиром щодо ухвалення рішень, причому не тільки як допомога в розміщенні інвестицій. Рейтинг конкурентоспроможності — це можливість для урядів різних держав стежити за «успішними історіями» країн, а також переймати позитивний досвід проведення реформ і змін.

Оцінки від IMD будуються на основі такого співвідношення: приблизно 1/3 — це оцінки експертів і близько 2/3 — це офіційна статистика. Методологія дослідження здійснюється на базі аналізу відомостей за 314-ма критеріями, об'єднаними в чотири групи чинників: економічні перетворення, ефективність держави, ефективність бізнесу і розвиток інфраструктури.

Кожна група факторів включає п'ять субфакторів, яких загалом нараховується до 20. Кількісний показник одного субфактора становить 5 %. При цьому первинні критерії, засновані як на статистичних, так і на опитувальних даних, мають однакову питому вагу і не змінюють загальну оцінку. Побудова рейтингу ґрунтується на розрахунку стандартизації похибок для всіх критеріїв. Спочатку проводиться розрахунок стандартних відхилень кожного показника для кожної країни.

За характером ці показники конкурентоспроможності поділяють на дві великі групи. До першої групи належать статистичні показники, а до другої групи — показники, що базуються на опитуваннях менеджерів вищої і середньої ланок кожної з аналізованих країн. Такі якісні показники мають характер експертних оцінок. Для більш чіткої репрезентативності кількість опитуваних експертів завжди відносно пропорційна обсягу ВВП країни. В опитуванні беруть участь менеджери середньої та вищої ланок, що представляють різноманітні сектори економіки. Учасникам пропонується провести оцінку поточних й очікуваних конкурентних умов економіки, в якій вони працювали протягом попереднього року. Оцінка виставляється за шкалою від 1 до 6. Для кожної країни розраховується середнє значення, яке потім перетворюється співробітниками IMD у шкалу від 1 до 10 [7].

На підставі результатів опитувань розраховуються стандартні похибки для подальшого розрахунку рейтингу. Розрахувавши всі можливі похибки і неточності, країни отримують своє місце в рейтингу за кожним із критеріїв. Так само окремо формується підсумковий рейтинг країн на основі вищевказаних параметрів, до яких ще долучається додаткова група чинників: темпи економічних перетворень, ефективність державного управління, ефективність бізнесу і розвиток інфраструктури.

На думку експертів Міжнародного інституту розвитку менеджменту, для зростання національної конкурентоспроможності потрібно:

- 1) звертати увагу на розроблення стабільного і прозорого законодавства;
- 2) працювати над гнучкістю і мобільністю економіки;
- 3) здійснювати інвестування в національну інфраструктуру;
- 4) стимулювати приватні заощадження і внутрішні інвестиції;
- 5) підвищувати привабливість країни для залучення прямих іноземних інвестицій;
- 6) працювати над транспарентною діяльністю уряду;
- 7) підтримувати паритет між рівнем заробітної плати, рівнем продуктивності та рівнем оподаткування;
- 8) інвестувати в освіту і підвищення кваліфікації робочої сили;
- 9) забезпечувати баланс між національними особливостями і глобальними економічними процесами [7].

Дослідження в питанні національної конкурентоспроможності проводить Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Ця організація однією з перших зацікавилася питанням конкурентоспроможності країн і привернула увагу інших організацій до цього питання. ОЕСР у своїй методиці виходить з того принципу, що національна конкурентоспроможність складається з кращих компаній і провідних галузей країни.

У свою чергу, конкурентоспроможність компаній виходить не тільки з однієї лише їхньої внутрішньої ефективності, однак більшою мірою зі загального середовища компанії (її інфраструктури, стратегій, конкуренції, якості продукції тощо). Для визначення зміни конкурентоспроможності ОЕСР використовує в основному кількісні показники, що базуються на офіційних статистичних даних, хоч і дотримується думки, що якісні показники також впливають на загальну оцінку рейтингу [5].

Сучасні методики оцінювання конкурентоспроможності дозволяють оцінити чіткі параметри, за якими можна зрозуміти про якісні переваги кожної конкурентної методики від певної організації або агенції.

Різні досліджувані методики дозволяють глибше вивчити кожну окрему складову, зрозуміти принципи конкурентоспроможності та фінансової привабливості країни чи регіону. Наявність різних показників, що формують кожну конкретну методику, дають можливість оцінити бачення подальшого розвитку регіону чи держави, чи дійсно тут присутня конкурентоспроможність і чи є вона достатньою, чи можна правильно і коректно здійснити таку оцінку без втрати усіх важливих аспектів дослідження. На підставі цих умов можна говорити про достатню ефективність методик оцінювання конкурентоспроможності між різними об'єктами і суб'єктами. намагається користувати-

ся правилами балансу, надаючи рівноцінні значення обом частинам досліджень.

Перевагами кожної з досліджуваних методик слід відзначити їхню широку функціональність, використання комплексних і комбінованих способів вимірювання наявності конкуренції, оцінка ймовірних змін в економічній діяльності, а також формування здорової конкуренції між державами в рамках обраних методик дослідження конкурентоспроможності в цілому.

Методики оцінювання також мають негативні сторони, як фактори порівняння з більш стабільними економіками, занижена чи завищена оцінка рейтингування держав за непрямими факторами. Кожна з вказаних методик намагається поступово прибрати несуттєві чи суб'єктивні фактори, однак цей процес затягується через недосконалу систему виміру і вибіркового характеру досліджень. Це призводить до спрощення отриманих висновків, а подекуди може загрожувати отриманням некоректних результатів.

Саме тому до оцінки рівня конкурентоспроможності між країнами слід застосовувати винятково комплексний і мультиінструментальний підхід. Що більше буде залучено різноманітних факторів, то якіснішим буде агрегований показник, і більш чіткою та прозорою буде як методика оцінки рівня конкурентоспроможності, так і конкуренція між державами в цілому.

Висновки. Отже, для зростання будь-якої національної конкурентоспроможності варто звертати увагу на такі важливі чинники:

- розроблення стабільного і прозорого законодавства, контроль за діяльністю уряду;
- формування паритету між рівнем заробітної плати, рівнем виробництва і показниками оподаткування;
- створення гнучкої та мобільної економіки, забезпечення балансу між національними особливостями і глобальними економічними процесами;
- підвищення привабливості країни для залучення прямих іноземних інвестицій, а також стимулювання приватних заощаджень і внутрішніх інвестицій (у тому числі в інфраструктуру національної економіки);
- поліпшувати рівень освіти і підвищувати кваліфікацію робочої сили, скорочувати рівень безробіття та стимулювати розвиток бізнес-діяльності.

Таким чином, до оцінки рівня конкурентоспроможності країни потрібно застосовувати винятково комплексний підхід. Що більше буде залучено різноманітних факторів, то якіснішим буде агрегований показник і прозорішою та чіткішою буде як сама методика оцінки рівня конкурентоспроможності, так і конкуренція в цілому.

Ключова перевага всіх сучасних методик оцінювання конкурентоспроможності дозволяє використовувати надзвичайно широкі спектри інструментарію для більш точної оцінки. Тим самим дослідники

зменшують ризики та уникають можливих неспівідомих чи свідомих впливів на результати здійснюваного оцінювання. Тому постійне вдосконалення в перспективі

поліпшить використання найновіших методик оцінювання конкурентоспроможності різних суб'єктів діяльності.

Список використаної літератури

1. Коваленко А. И. Теоретические и методологические аспекты использования концепции «конкурентоспособность» в научных исследованиях / А. И. Коваленко // Современная конкуренция. — 2013. — № 6. — С. 65—79.
2. Портер М. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран / М. Портер. — Москва : Альпина Пабlisher, 2016. — 947 с.
3. Пунгин И. В. Инновационный подход к изучению конкурентоспособности продукции, отрасли, региона [Электронный ресурс] / И. В. Пунгин, В. С. Пунгина // Вестник Научно-исследовательского центра корпоративного права, управления и венчурного инвестирования Сыктывкарского государственного университета. — 2009. — № 2. — С. 79—86. — Режим доступа : https://www.elibrary.ru/download/elibrary_14313879_44771401.pdf.
4. Черченко Н. В. Этапы формирования конкурентоспособности национальной экономики [Электронный ресурс] / Н. В. Черченко // Вестник Белорусского государственного университета. Экономика. — 2005. — № 3. — С. 74—78. — Режим доступа : <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/149479/1/74-78.pdf>.
5. Огляди ОЕСР законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції : Звіт щодо виконання попередніх рекомендацій [Електронний ресурс] / OECD. — 2016. — 94 с. — Режим доступу : https://www.oecd.org/daf/competition/UKRAINE-OECD-Reviews-of-Competition-Law-and-Policy_WEBUKR.pdf.
6. Global Competitiveness Report 2017—2018 / World Economic Forum ; Ed. Pr. K. Schwab. — 2017. — 393 p.
7. IMD World Competitiveness Rankings 2019 Results [Electronic resource] // IMD. — 2019. — Available at : <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2019>.
8. Lawrence R. Z. Competitiveness [Electronic resource] / R. Z. Lawrence. — Available at : <https://www.econlib.org/library/Enc1/Competitiveness.html>.
9. World Development Indicators [Electronic resource] / World Bank. — 2018. — Available at : <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators>.

References

1. Kovalenko, A. I. (2013). Teoreticheskie i metodologicheskie aspekty ispol'zovaniya koncepcii «konkuretnospobnost'» v nauchnyh issledovaniya [Theoretical and methodological aspects of using the concept of «competitiveness» in scientific research]. *Sovremennaya konkurenciya — Modern Competition*, 6, 65—79 [in Russian].
2. Porter, M. (2016). *Mezhdunarodnaya konkurenciya. Konkurentnye preimushchestva stran [International competition. Competitive advantages of countries]*. Moscow: Al'pina Pablisher [in Russian].
3. Pungin, I. V., & Pungina, V. S. (2009). Innovacionnyj podhod k izucheniyu konkurentospobnosti produkci, otrasli, regiona [An innovative approach to the study of the competitiveness of products, industries, regions]. *Vestnik Nauchno-issledovatel'skogo centra korporativnogo prava, upravleniya i venchurnogo investirovaniya Syktyvkarskogo gosudarstvennogo universiteta — Bulletin of the Research Center for Corporate Law, Management and Venture Investment of Syktyvkar State University*, 2, 79—86. Retrieved from https://www.elibrary.ru/download/elibrary_14313879_44771401.pdf [in Russian].
4. Cherchenko, N. V. (2005). Etapy formirovaniya konkurentospobnosti nacional'noj ekonomiki [Stages of formation of the competitiveness of the national economy]. *Vestnik Belorusskogo gosudarstvennogo universiteta. Ekonomika — Bulletin of the Belarusian State University. Economy*, 3, 74—78. Retrieved from <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/149479/1/74-78.pdf> [in Russian].
5. Ohliady OESR zakonodavstva i polityky u sferi zabezpechennia konkurentsii: Zvit shchodo vykonannia poperednikh rekomendatsii [OECD reviews of competition law and policy: Report on the implementation of previous recommendations]. (2016). *OECD*. Retrieved from https://www.oecd.org/daf/competition/UKRAINE-OECD-Reviews-of-Competition-Law-and-Policy_WEBUKR.pdf [in Ukrainian].
6. Schwab, K. (Ed.). (2017). *Global Competitiveness Report 2017—2018*. World Economic Forum.
7. IMD World Competitiveness Rankings 2019 Results. (2019). *IMD*. Retrieved from <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2019>.
8. Lawrence, R. Z. (n. d.). Competitiveness. Retrieved from <https://www.econlib.org/library/Enc1/Competitiveness.html>.
9. World Bank. (2018). *World Development Indicators*. Retrieved from <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators>.